

—
Верховний
Суд

Аналіз
стану здійснення правосуддя
Великою Палатою Верховного Суду
в 2023 році

Київ 2024

Зміст

1.	Загальні обсяги роботи Великої Палати Верховного Суду	3
2.	Здійснення правосуддя Великою Палатою Верховного Суду в апеляційному порядку та за скаргами на рішення Вищої ради правосуддя, ухвалених за результатами розгляду скарг на рішення її Дисциплінарної палати	5
3.	Здійснення правосуддя Великою Палатою Верховного Суду у касаційному порядку	9
4.	Здійснення правосуддя Великою палатою Верховного Суду за заявами про перегляд судових рішень за виключними та нововиявленими обставинами	12
5.	Додатки	
	Порівняльна аналітична таблиця 1. Загальні показники здійснення правосуддя Великою Палатою Верховного Суду за порядком звернення та видами справ	14
	Порівняльна аналітична таблиця 2. Результати здійснення правосуддя Великою Палатою Верховного Суду за порядком звернення та видами справ	14

1. Загальні обсяги роботи Великої Палати Верховного Суду

Упродовж 2023 року на розгляд Великої Палати Верховного Суду надійшло **609¹** справ і матеріалів, що в **1,6 раза більше**, ніж у 2022 році (391). З них **154** одиниці становлять справи за касаційними скаргами, **134** – апеляційні скарги, **71** – заява про перегляд судового рішення за виключними обставинами, **6** – заяв про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами, **6** – скарг на рішення Вищої ради правосуддя, ухвалені за результатами розгляду скарг на рішення її Дисциплінарної палати та **238** інших процесуальних звернень.

З урахуванням справ і матеріалів, не розглянутих на початок звітного періоду, на розгляді Великої Палати Верховного Суду перебувало **732²** справи та матеріали, що на **25 % більше**, ніж у 2022 році (585).

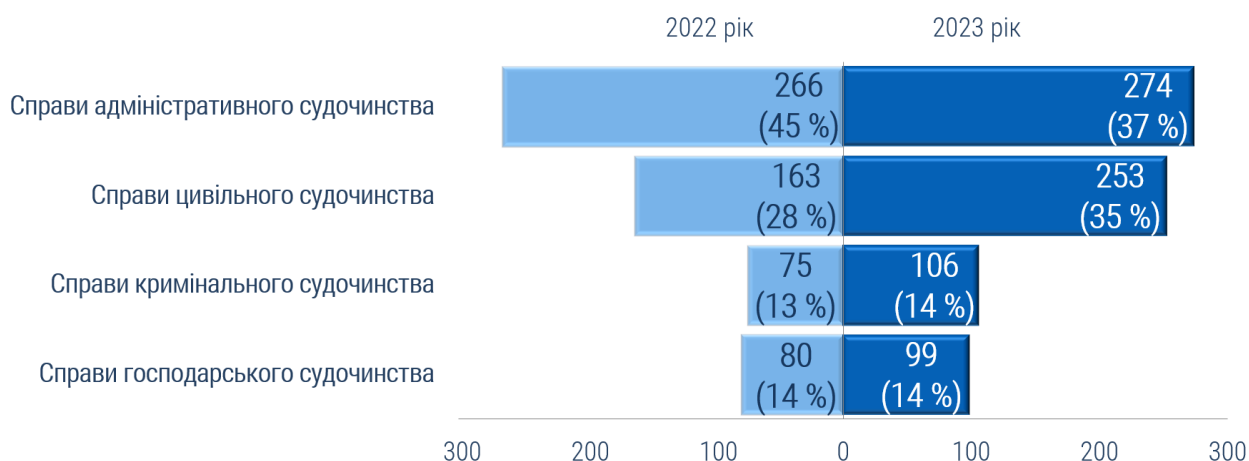
Серед справ і матеріалів, що перебували на розгляді Великої Палати Верховного Суду, домінують справи за касаційними скаргами, що надійшли з касаційних судів. Їх кількість становила **222** одиниці проти 215 – у 2022 році. Серед інших матеріалів, що перебували на розгляді Великої Палати Верховного Суду, **176** апеляційних скарг і справ, **79** заяв про перегляд судового рішення за виключними обставинами, **8** заяв про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами, **8** скарг на рішення Вищої ради правосуддя, ухвалених за результатами розгляду скарг на рішення її Дисциплінарної палати та **239** інших процесуальних звернень, які Велика Палата Верховного Суду повернула або щодо яких відмовила у відкритті провадження, оскільки їх розгляд по суті не передбачений процесуальним законодавством.

Структура справ і матеріалів, що знаходились на розгляді Великої Палати Верховного Суду, за видами судочинства у 2022–2023 роках зображена на гістограмі 1.

¹ Довідково: у 2022 році надійшло 128 справ за касаційними скаргами, 104 апеляційних скарги та справи, 50 заяв про перегляд судового рішення за виключними обставинами, 7 заяв про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами та 102 інших процесуальних звернення.

² Довідково: у 2022 році перебувало 215 справ за касаційними скаргами, 177 апеляційних скарг і справ, 64 заяви про перегляд судового рішення за виключними обставинами, 8 заяв про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами, 13 скарг на рішення Вищої ради правосуддя, ухвалених за результатами розгляду скарг на рішення її Дисциплінарної палати та 108 інших процесуальних звернень.

Структура обсягів справ і матеріалів, що перебували на розгляді Великої Палати Верховного Суду за видами судочинства в 2022–2023 роках

З гістограми 1 вбачається, що серед справ і матеріалів, які перебували на розгляді Великої Палати Верховного Суду у звітному періоді, як і в 2022 році переважають справи адміністративного судочинства. Питома вага таких справ і матеріалів у загальній кількості, що перебували на розгляді, становила **37 %**, що **на 8 % менше**, ніж у 2022 році.

Питома вага справ і матеріалів цивільного судочинства у звітному періоді, порівняно з 2022 роком, **збільшилася на 7 %** та становила **35 %**.

Частка справ і матеріалів кримінального та господарського судочинства у загальній кількості справ і матеріалів, що перебували на розгляді становила по **14 %**. У 2022 році ці показники становили відповідно 13 і 14 %.

Упродовж досліджуваного періоду судді Великої Палати Верховного Суду ухвалили **485** судових рішень, якими завершено розгляд справ і матеріалів, проти 383 рішень у 2022 році (**+27 %**), або **66 %** загальної кількості справ і матеріалів, що перебували на розгляді (65 % – у 2022 році).

На кінець звітного періоду не розглянуто **158** справ і матеріалів, або **22 %** загальної кількості справ і матеріалів, що перебували на розгляді, проти 138 одиниць, або 24 %, станом на 1 січня 2023 року.

2. Здійснення правосуддя Великою Палатою Верховного Суду в апеляційному порядку та за скаргами на рішення Вищої ради правосуддя, ухвалених за результатами розгляду скарг на рішення її Дисциплінарної палати

У 2023 році на розгляді Великої Палати Верховного Суду перебувало **176** апеляційних скарг і справ, що майже відповідає показнику 2022 року (177).

У періоді, що аналізується, Велика Палата Верховного Суду розглянула **129** апеляційних скарг і справ, або **73 %** кількості апеляційних скарг і справ, що перебували на розгляді проти 127 одиниць (72 %) у 2022 році. Серед них не прийнято до розгляду **30** апеляційних скарг та закрито **3** апеляційних провадження. У **92** справах здійснено апеляційний перегляд судових рішень.

За результатами апеляційного перегляду рішень у справах (**92**), у **67** справах судові рішення залишено без змін, у **3** – судові рішення змінено та у **22** справах судові рішення скасовано.

За результатами скасування судових рішень у **22** справах, нові судові рішення ухвалено у **5** справах, **11** справ направлено для розгляду до іншого суду першої інстанції або для продовження розгляду та у **6** справах закрито провадження / залишено заяву без розгляду.

У 2022 році не прийнято до розгляду 27 апеляційних скарг та у 100 справах судові рішення переглянуто. За результатами перегляду, судові рішення залишено без змін у 74 справах, змінено – у 8 справах та судові рішення скасовано в 18 справах. У результаті скасування судових рішень, у 8 справах ухвалено нові судові рішення, 9 справ направлено для розгляду до іншого суду першої інстанції або для продовження розгляду та в 1 справі закрито провадження.

Показники справ і матеріалів, що перебували на розгляді та розглянуті Великою Палатою Верховного Суду в апеляційному порядку за категоріями в 2023 році відображено на **гістограмі 2**.

Гістограма 2

Показники справ і матеріалів, що перебували на розгляді та розглянуті Великою Палатою Верховного Суду в апеляційному порядку за категоріями в 2023 році

Відповідно до даних статистичної звітності на розгляді Великої Палати Верховного Суду у досліджуваному періоді перебувало **59** апеляційних скарг і справ щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Президента України (51 – у 2022 році), з них **44** – надійшло в 2023 році (25 – у 2022 році).

У цьому періоді розглянуто **39** апеляційних скарг і справ, або **66 %** апеляційних скарг і справ щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Президента України, що перебували на розгляді проти 32 (63 %) – у 2022 році. З них не прийнято до розгляду **6** апеляційних скарг, у **2** справах закрито апеляційне провадження та у **30** справах судові рішення переглянуто. У результаті апеляційного перегляду в **27** справах судові рішення залишено без змін, у **1** – змінено та в **2** справах судові рішення скасовано. У 2022 році в апеляційному порядку переглянуто 29 справ, з яких у 25 справах судові рішення залишено без змін, у 1 – змінено та в 3 справах судові рішення скасовано.

Станом на кінець звітного періоду у Великій Палаті Верховного Суду залишились нерозглянутими **20** апеляційних скарг і справ щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Президента України, або **34 %**, що перебували на розгляді, проти 17 одиниць, або 33 % станом на 1 січня 2023 року.

У звітному періоді на розгляді Великої Палати Верховного Суду перебувало **44** апеляційних скарги та справи щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Вищої ради правосуддя (55 – у 2022 році), з них **27** – надійшли в 2023 році (28 – у 2022 році).

У цьому періоді розглянуто **36** таких матеріалів, або **82 %** апеляційних скарг і справ, що перебували на розгляді проти 35 (64 %) – у 2022 році. З них не прийнято до розгляду **5** апеляційних скарг, у **1** справі закрито апеляційне провадження та у **28** справах судові рішення переглянуто. У результаті апеляційного перегляду в **16** справах судові рішення залишено без змін, у **1** – змінено та в **11** справах судові рішення скасовано. У 2022 році в апеляційному порядку переглянуто 31 справу, з яких у 22 справах судові рішення залишено без змін, у 3 – змінено та в 6 справах судові рішення скасовано.

Станом на 1 січня 2024 року не розглянуто **8** апеляційних скарг і справ щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Вищої ради правосуддя, або **18 %**, що перебували на розгляді, проти 19 одиниць, або 35 % станом на 1 січня 2023 року.

У 2023 році на розгляді Великої Палати Верховного Суду перебувало **32** апеляційних скарги та справи щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України (30 – у 2022 році), з них **28** – надійшли в 2023 році (23 – у 2022 році).

У цьому періоді розглянуто **22** таких матеріали проти 26 – у 2022 році. З них не прийнято до розгляду та повернуто **9** апеляційних скарг та в **13** справах судові рішення переглянуто. У результаті апеляційного перегляду в **12** справах судові рішення залишено без змін та у **1** справі судові рішення скасовано, а справу направлено для розгляду до іншого суду першої інстанції. У 2022 році в апеляційному порядку переглянуто 18 справ, з яких в 14 справах судові рішення залишено без змін, у 2 – змінено та в 2 справах судові рішення скасовано.

Станом на кінець звітного періоду у Великій Палаті Верховного Суду залишились нерозглянутими **7** апеляційних скарг і справ щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України, проти 4 одиниць станом на 1 січня 2023 року.

У звітному періоді на розгляді Великої Палати Верховного Суду перебувало **19** апеляційних скарги та справи щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України (15 – у 2022 році), з них **18** – надійшли в 2023 році (3 – у 2022 році).

У цьому періоді розглянуто **11** таких матеріалів, або **58 %** апеляційних скарг і справ, що перебували на розгляді проти 14 (93 %) – у 2022 році. З них не прийнято до розгляду **4** апеляційних скарги та у **7** справах судові рішення переглянуто. У результаті апеляційного перегляду в **3** справах судові рішення залишено без змін та в **4** справах судові рішення скасовано. У 2022 році переглянуто рішення у 14 справах, з яких судові рішення залишено без змін в 10 справах та судові рішення скасовано в 4 справах.

Станом на 1 січня 2024 року у Великій Палаті Верховного Суду залишились нерозглянутими **8** апеляційних скарг і справ щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, проти 1 – станом на 1 січня 2023 року.

У цьому періоді на розгляді Великої Палати Верховного Суду перебувало **6** апеляційних скарг і справ щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів, які обирають (призначають), звільняють, оцінюють членів Вищої ради правосуддя), з них **4** – надійшли в 2023 році.

Упродовж 2023 року Велика Палата Верховного Суду переглянула судові рішення у **6** справах цієї категорії. З них у **4** справах судові рішення залишено без змін та у **2** справах судові рішення скасовано.

Станом на кінець звітної періоду розглянуто всі справи за апеляційними скаргами щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів, які обирають (призначають), звільняють, оцінюють членів Вищої ради правосуддя).

У 2023 році на розгляді Великої Палати Верховного Суду перебувало **3** апеляційних скарги у справах про дострокове припинення повноважень народного депутата України, які надійшли упродовж звітної періоду.

Упродовж 2023 року Велика Палата Верховного Суду переглянула судові рішення у **2** справах цієї категорії. З них у **1** справі судові судові рішення залишено без змін та у **1** справі судові рішення скасовано.

Станом на 1 січня 2024 року розглянуто всі справи за апеляційними скаргами про дострокове припинення повноважень народного депутата України.

Упродовж звітної періоду на розгляді Великої Палати Верховного Суду перебувало **12** апеляційних скарг і справ інших категорій, які упродовж звітної періоду було розглянуто.

У 2023 році Велика Палата Верховного Суду в апеляційному порядку переглянула та залишила без змін рішення у **1** зразковій справі, ухвалене Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду.

Упродовж досліджуваного періоду на розгляді Великої Палати Верховного Суду перебувало **8** скарг на рішення Вищої ради правосуддя, ухвалених за результатами розгляду скарг на рішення її Дисциплінарної палати (13 – у 2022 році). З них по суті з відмовою у задоволенні вимог розглянуто **2** скарги. У 2022 році по суті розглянуто 11 скарг, з них 5 скарг задоволено.

Станом на 1 січня 2024 року не розглянуто **6** скарг, проти 2 одиниць станом на 1 січня 2023 року.

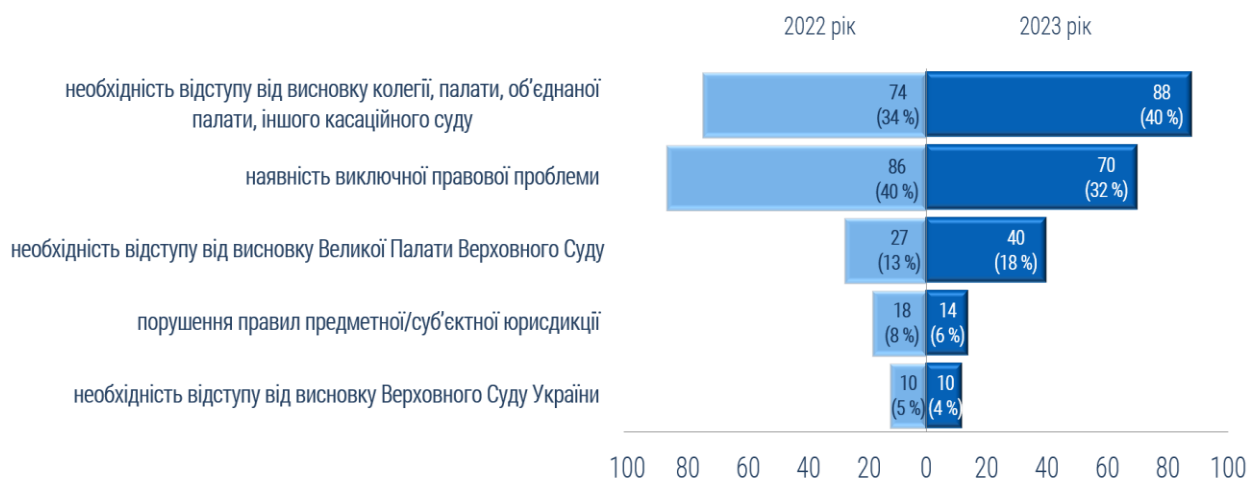
3. Здійснення правосуддя Великою Палатою Верховного Суду у касаційному порядку

З урахуванням нерозглянутих справ (68) на початок 2023 року в провадженні Великої Палати Верховного Суду знаходилось **222** справи у касаційному порядку. У 2022 році ці дані дорівнювали 215 одиницям, з яких 87 – нерозглянуті справи на початок періоду. Цивільні справи становили **104** одиниці, або **47 %** справ, що перебували на розгляді у касаційному порядку, господарські – **85 (38 %)**, адміністративні – **23 (10 %)** та кримінальні справи становили **10** одиниць (**5 %**). У 2022 році ці показники становили відповідно 105 (49 %), 75 (35 %), 27 (13 %) і 8 (4 %) одиниць.

Показники справ у касаційному порядку, що перебували на розгляді Великої Палати Верховного Суду за підставами надходження у 2022–2023 роках відображено на гістограмі 3.

Гістограма 3

Структура обсягів справ і матеріалів, що перебували на розгляді за підставами надходження до Великої Палати Верховного Суду в 2022–2023 роках

Наведені показники вказують на те, що серед загальної кількості справ (222), які знаходилися на розгляді Великої Палати Верховного Суду у касаційному порядку, найбільшу кількість справ становлять справи з підстав необхідності відступити від висновку колегії, палати, об'єднаної палати, іншого касаційного суду та з підстав наявності виключної правової проблеми. Частка таких справ становила відповідно **40** і **32 %**. У 2022 році ці показники становили відповідно 34 і 40 %.

Частка справ з підстав необхідності відступити від висновку Великої Палати Верховного Суду у звітному періоді становила **18 %** проти 13 % – у 2022 році.

Найменші обсяги справ ВП ВС мала з підстав порушення правил предметної чи суб'єктної юрисдикції та у зв'язку з необхідністю відступити від висновку Верховного Суду України. Частка таких справ становила відповідно **6 і 4 %**. У 2022 році ці показники становили відповідно 8 і 5 %.

У 2023 році Велика Палата Верховного Суду повернула до касаційних судів **86** справ в касаційному порядку, проти 59 – у 2022 році. З них:

41 справу повернуто до Касаційного цивільного суду;

32 – до Касаційного господарського суду;

9 – до Касаційного адміністративного суду;

4 – до Касаційного кримінального суду.

У звітному періоді, так само як і в 2022 році, переважна більшість справ повернута до касаційних судів у зв'язку з відсутністю підстав для такої передачі. Їх кількість становила **57** справ (42 – у 2022 році). У зв'язку з відсутністю виключної правової проблеми повернуто **7** справ (12 – у 2022 році), у зв'язку з висловленням правової позиції щодо юрисдикції спору в подібних правовідносинах та у зв'язку з наявним висновком щодо застосування норм права в подібних правовідносинах, викладений у раніше ухваленому рішенні Великої Палати Верховного Суду повернуто по **2** справи. У 2022 році ці показники становили відповідно 3 і 2 справи.

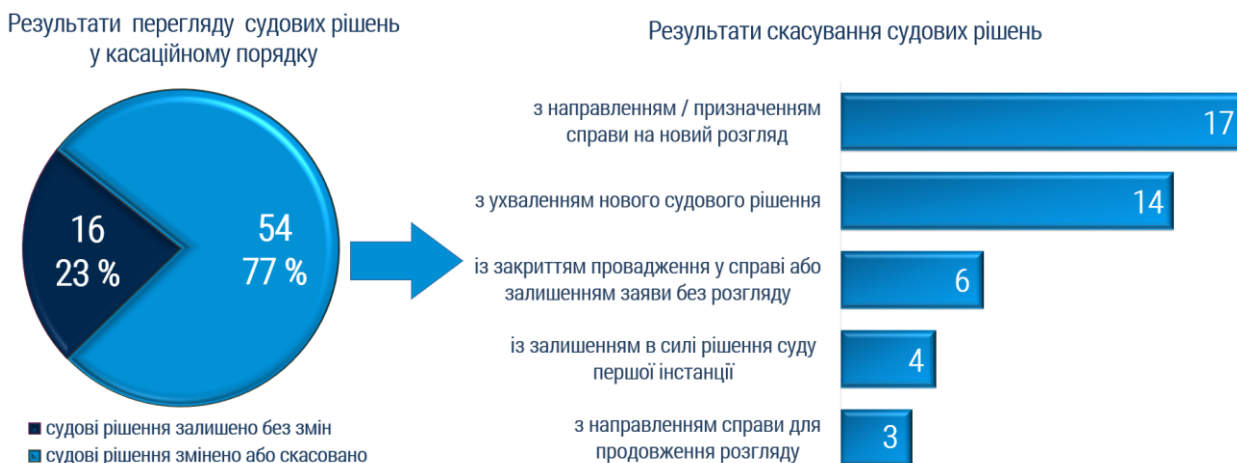
У 2023 році Велика Палата Верховного Суду ухвалила **78** кінцевих рішень у касаційному порядку (81 – у 2022 році). З них **46 %** рішень ухвалено в цивільних справах (**36**), **37 %** (**29**) – в господарських, **13 %** (**10**) – в адміністративних та **4 %** рішень (**3**) ухвалено в кримінальних справах.

За результатами розгляду в **54** справах судові рішення змінено або скасовано, у **16** справах оскаржувані рішення залишено без змін та в **1** справі касаційне провадження закрито. У 2022 році судові рішення змінено або скасовано у 53 справах, у 23 справах судові рішення залишено без змін і в 3 справах касаційне провадження закрито.

Розподіл рішень Великої Палати Верховного Суду за наслідками скасування оскаржуваних рішень судів першої та/або апеляційної інстанцій у 2023 році представлено на **діаграмі 1**.

Діаграма 1

Наслідки скасування оскаржуваних рішень Великою Палатою Верховного Суду у касаційному порядку в 2023 році

З наведених даних вбачається, що у звітному періоді, серед рішень у яких оскаржуване рішення Великою Палатою Верховного Суду скасовано (45), домінують справи, які направлено на новий розгляд (17). У 2022 році серед справ, у яких рішення скасовано (41) переважали справи, у яких Велика Палата Верховного Суду ухвалювала нові рішення (25).

Серед справ, у яких оскаржувані рішення скасовано, 19 одиниць становлять цивільні справи, 18 – господарські, 6 – адміністративні та 2 кримінальні справи.

Станом на кінець 2023 року Велика Палата Верховного Суду не розглянула 58³ справ (75 – у 2022 році). З них цивільні справи становили 27 одиниць, господарські – 24, адміністративні – 4 та кримінальні справи становили 3 одиниці.

За підставами розгляду справ Великою Палатою Верховного Суду у касаційному порядку найбільше нерозглянутих справ залишилось із підстави необхідності відступити від висновку колегії, палати, об'єднаної палати та іншого касаційного суду (28) та наявності виключної правової проблеми (15).

З підстав необхідності відступити від висновку Великої Палати Верховного Суду не розглянуто 11 справ, у зв'язку з порушеннями правил предметної чи суб'єктної юрисдикції та з підстав необхідності відступити від висновку Верховного Суду України не розглянуто по 2 справи.

³ Довідково: на кінець 2022 року ВП ВС не розглянула 46 цивільних справ, 17 господарських, 9 адміністративних та 3 кримінальних справи.

4. Здійснення правосуддя Великою Палатою Верховного Суду за заявами про перегляд судових рішень за виключними та нововиявленими обставинами

У 2023 році до Великої Палати Верховного Суду надійшла **71** заява про перегляд судового рішення за виключними обставинами, що у **1,4** рази більше, ніж у 2022 році (50).

Більшість таких звернень надійшла у кримінальних та адміністративних справах. Їх кількість становила відповідно **40** і **17** одиниць.

Також у звітному періоді надійшло **13** заяв про перегляд судових рішень за виключними обставинами у цивільних справах та **1** – у господарській справі.

У 2022 році у кримінальних справах надійшло 40 заяв, у адміністративних – 5, у цивільних – 3 та 1 заява надійшла у господарській справі.

З урахуванням нерозглянутих заяв на початок 2023 року в провадженні Великої Палати Верховного Суду перебувало **79** таких заяв (64 – у 2022 році). Більшість із цих заяв (**61**) – з підстави встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, порушення Україною міжнародних зобов'язань при вирішенні даної справи судом (53 – у 2022 році). У **12** справах, що перебували на розгляді підставою для перегляду була встановлена Конституційним Судом України неконституційність (конституційність) закону, іншого правового акта чи їхнього окремого положення, застосованого (не застосованого) судом при вирішенні справи, якщо рішення суду ще не виконано та у **3** – встановлення вироком суду, що набрав законної сили, вини судді у вчиненні злочину, внаслідок якого було ухвалено судові рішення. У 2022 році ці показники становили відповідно 8 і 2 справи.

У досліджуваному періоді, як і в 2022 році, Велика Палата Верховного Суду розглянула **55** заяв про перегляд судового рішення за виключними обставинами. За результатами їх розгляду щодо **29** заяв відмовлено у відкритті провадження, **13** – повернуто та у **3** справах закрито провадження. На підставі **9** заяв справи розглянуто по суті, з них у **4** справах судові рішення залишено без змін, у **4** – скасовано та в **1** справі судові рішення змінено. У 2022 році щодо 43 заяв відмовлено у відкритті провадження, 1 – повернуто, у 4 справах закрито провадження та у 7 справах судові рішення переглянуто, з них судові рішення скасовано у 5 справах та судові рішення залишено без змін у 2 справах.

Станом на кінець 2023 року Велика Палата Верховного Суду не розглянула **18** заяв про перегляд судових рішень за виключними обставинами (8 – у 2022 році). З них **9** заяв у цивільних справах, **5** – в адміністративних та **4** заяви в кримінальних справах.

У 2023 році на розгляд до Великої Палати Верховного Суду надійшло **6** заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами (7 – у 2022 році). З них **3** заяви надійшли в адміністративних справах, **2** – в кримінальних та **1** заява надійшла в цивільній справі.

З урахуванням нерозглянутих заяв на розгляді Великої Палати Верховного Суду перебувало **8** таких заяв (8 – у 2022 році).

Упродовж досліджуваного періоду розглянуто всі заяви. За результатами їх розгляду щодо **4** заяв відмовлено у відкритті провадження, **2** – повернуто, на підставі **1** заяви справу розглянуто по суті та на підставі ще **1** заяви ухвалено інше рішення. У 2022 році щодо 2 заяв відмовлено у відкритті провадження, 2 – повернуто та у 1 справі судові рішення переглянуто.

Загальні показники здійснення правосуддя Великою Палатою Верховного Суду за порядком звернення та видами справ

Найменування показника	Перебувало на розгляді		Надійшло на розгляд		Ухвалено кінцевих рішень		Не розглянуто на кінець періоду		
	у році								
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	
Загальна кількість справ, у тому числі:	585	732	391	609	383	485	138	158	
за порядком звернення									
у касаційному порядку	215	222	128	154	81	78	75	58	
в апеляційному порядку	177	176	104	134	127	129	46	45	
скарги на рішення ВРП (у частині її ДП)	13	8	0	6	11	2	2	6	
заяви про перегляд судових рішень за	виключними обставинами	64	79	50	71	55	59	8	18
	нововиявленими обставинами	8	8	7	6	5	8	3	0
за видами справ									
адміністративних	266	274	162	218	190	201	61	62	
господарських	80	99	44	82	41	41	18	26	
кримінальних	75	106	69	99	63	91	7	9	
цивільних	163	253	115	210	88	152	52	61	

Результати здійснення правосуддя Великою Палатою Верховного Суду за порядком звернення та видами справ

Найменування показника	Ухвалено кінцевих рішень, якими вимоги процесуальних звернень і справ:				Ухвалено кінцевих рішень, якими вимоги задоволені		
	не розглянуто по суті*		розглянуто по суті**				
	у році						
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	
Загальна кількість справ, у тому числі:	186	302	197	183	89	84	
за порядком звернення							
у касаційному порядку	3	2	78	76	53	54	
в апеляційному порядку	27	34	100	95	26	25	
скарги на рішення ВРП (у частині її ДП)	0	0	11	2	5	0	
заяви про перегляд судових рішень за	виключними обставинами	48	50	7	9	5	5
	нововиявленими обставинами	4	7	1	1	0	0
за видами справ							
адміністративних	70	90	120	111	36	36	
господарських	5	13	36	28	24	19	
кримінальних	60	84	3	7	2	3	
цивільних	51	115	37	37	27	26	

* кінцеві рішення про повернення процесуального звернення, відмову у відкритті провадження, закриття провадження, інший кінцевий результат до відкриття провадження

** кінцеві рішення по суті, якими вимоги задоволено, у задоволенні вимог відмовлено, ухвалено інший результат після відкриття провадження та розгляду по суті

Стежте за нами онлайн

 fb.com/supremecourt.ua

 t.me/supremecourtua

 @supremecourt_ua